

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 5 Fylke: Opland
 Tilleggsspørsmålnr. Herad: Kjåm
 Emne: Vassbering Bygdelag:
 Oppskr. av: Edoard Spinstad Gard: Spinalad
 (adresse): Lillhammer G.nr. Br.nr.

- A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. *Eigi røynsle.*
 B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Vatnet vart berre heim med vass-sela og to leyttar. Vass-selan låg over bæe aksli med ein utorskoren runding for halsen. Det var oftast jonn i kroken, men det var nok stundom nytta vidje- (spenning) med ein jonnkrak i enden. På somme gardar eller heimar utan innlagt vatn, har dei nok leere vatn på den måten ennå. Trebyttar ser ein nå sjeldan, det er kinkbyttar som er i bruk.

2. Følge kjent.

3. ---

4. Til vanleg var det ikkje arleid for ein vaksen kar å lera vatn. Skutarin (kudica) har åt fjåset, og kumstkje inn (til mat- og vaskevata). Ellis hjelpte karni til når dei var så store at dei arka. Kona måtte nok gjera ei vass-vende i blant.

5. Måten er i bruk ennå. Det er nok ikkje alle som har innlagt vatn, helst einlege hus og minose bruk.

6. Det hendur ofte - som i vinter - (1947)
 (vind)

2

at vassleidningi frys, og da må folk
køpe vatn. Dei nyttar da mange milar
Mange brukar store mjølkespann. Som dei
kan få mange av på eit lass, somme
har laga særskilte store kasser til å
køpe vatn i, og somme har store
lagga kjer til det bruk.

Eg kjenner ikkje til at nokon grud
nå er utan innlagt vatn. Det kan
vera nokon som berre har innlagt
vatn i fjaset, og så her dei frå der
inn på kjøkenit, og - eller - til stallen.

Etter det vart elektrisk kraft, fristar
folk å få pumpeverk til å få vatn
inn med, der huset ligg slik til
at det er uråd å få springvatn.

Men ikkje alle har fått ordne seg
slik.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

adr. NORSK FOLKEMUSEUM

BYGDØY

502

Oppl. Skjåk

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR. NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDØY

Bygdøy i april 1948.

Tilleggsspørsmål til emne nr. 5, Vannbæring.

Vennligst svar på dette papir med blyant og send det så fort råd er i den lille konvolutten.

Brukte eller bruker en å la flyte noen gjenstander på vannet eller melken når en bar eller kjørte væskene en lengre vei for å hindre at væsken skvulper over?

Brukte eller bruker en:

- 1) Treskiver, løse lokk (med eller uten håndtak)?
- 2) a) Trekors?
b) Trekors med en liten knott i midten for lettere å kunne løfte det?
- 3) Noen trestykker?
- 4) Gress, halm, løvkvister, store blad, gran- eller enekvister?
- 5) Is eller snø?
- 6) Kjerald, skål, bøtter, trefat?
- 7) Korkskiver?
- 8) Hva kaller en slike ting for (skuljefjæl, flottor, bøk, flø, flyteskiver)?
- 9) Fanns det noen forseggjorte gjenstander til det bruket?

--- o o o ---

*Når du høyde vaku om vinteren, kunne du
ha ein irlump på vass tygna, vasskoppur.
Men ikkje når du bar.*

Spør 1.	Ukjent.
" 2.	---
" 3.	---
" 4.	---
" 5.	Ja, beids- og.
" 6.	Ukjent.
" 7.	---
" 8.	---
" 9.	---

Herad _____
Uppteiknar _____

Skjåk
Edvard Grønstad

2104

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Oppl. Gjæk.

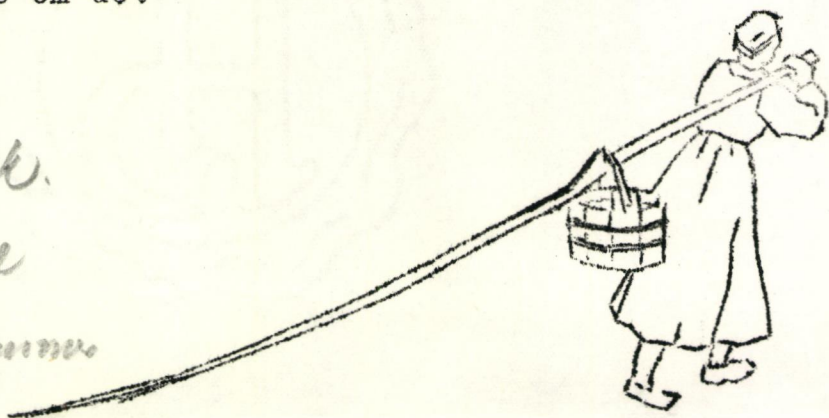
NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
ADR: NORSK FOLKEMUSEUM
BYGDEN

Ver gild og skriv svaret med blyant på same ark.

Tilleggsspørsmål til nr. 5 Vannbæring.

I Tinn i Telemark har ein for eit par mannsaldrar sidan bore vatn på ei lang stong. Ein bar den eine enden over aksla, den andre enden drog ein etter seg på marka. Taret hekk på stonga bak ryggen at den som bar (drog). Ein liten mothake på stonga gjorde at handtaket på bøtta ikkje gleid. Stonga var såpass mjuk at vatnet ikkje skvampla over. Utanom denne opplysninga kjenner ein no denne metoden berre frå Värmland i Sverige. Det kan henda at det tidlegare har vore meir vanleg å bera vatn på denne måten. Hugsar nokon i Dykkar bygd noko om det ?

*Utkjent i Gjæk.
Edvard Grimsdø
adr. Lillehammer.*

Tilleggsspørsmål til nr. 12.

Finst det noko opplysning om at ein brukar eller har bruka fiskebein og fiskehovud til brensel ?

Nei.

Har ein bruka kumøkk til brensel ?

Nei

*Gjæk
Edvard Grimsdø
adr. Lillehammer.*

2105

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING